IV. évfolyam. Arad, 1889. Márczius 22. Péntek. 79-dik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotj. at. van a hirdetések, előfizetési pénzekés a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre:	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
1/4 évre	3.— frt	1/4 évre	3.50 frt
1 hóra	frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések dija:
A hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdij külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

Az elvadulás utján.

Arad, márczius 21.

A budapesti reáliskolai fiatal iskolakerülő, — a tanintézet igazgatója hitelesen ugy jelenti, — felzavarta ujra a budapesti utczák nyugalmát. Egy elvadult gyerek után vadul az egész főváros utczai szereplő tábora és van dolga és van vesződése ujra a rendőrségnek és a katonaságnak.

Nem akarjuk e sajnos eset miatt, elbirálás tárgyává tenni a Rohonczy Gida eljárását.

Nem itéljük azt meg politikai szempontból sem.

Egy nézetünk van ebben a dologban és egy meggyőződésünk.

A nézetünk az, hogy ezt az esetet Rohonczyra nézve csakis a gavalléria szempontjából lehet elbirálni.

A meggyőződésünk pedig az, hogy egy tettleges meggyaláztatásra, minden gavallér Rohonczy szerint cselekedett volna.

A kik a gavallériát komolyan veszik és a kik véletlenül fegyverrel zsebükben kapják az inzultust, azok az első felháborodásban nem tudnának kitárni e visszatorlástól.

De alkalmasint nem lennének olyan szerencsések, mint Rohonczy, ki e rettenetes izgatottságban is megtudta őrizni anyira lélekjelenlétét, hogy öntudatosan nem lőtt oda a gyerekre, a hol éri, hanem kevésbé veszélyes helyre, a lábak felé.

A dolog azonban mindenesere, felette sajnos. Az áldatlan ellenzéki izgatás ismét megteremtette gyönyörüséges gyümölcsét.

Az elvadulás a fővárosban tegnap még teljes volt. Az utczán ütötték, verték a képviselőket.

A hogy táviratunk megirta, a szelid, rokonszenves Törs Kálmánt Pulszky Károly helyett véresre verte a feldühödt tömeg és ismét előállott egy pár ezer ember, a kinek nem volt egyéb dolga annál, minthogy tüntetett!

Es ha valaki azt hiszi, hogy ezen sajnálatos dolgok után a fővárosi ellenzéki lapok valamennyije csillapitólag ir az nagyon csalódik. Az a tábor sokkal jobban el van vadulva már, semhogy ilyen humánus érzést engedjen szivéhez, lopódzni.

Igy például a »Budapesti Hirlap«, mely részben a Kaas Ivor tulajdona is, igy izgat a mint szidja az ellenzék vezéreit, tartózkodó magaviseletükért:

„Megijedtek vezéreik attól a szörnyü erőtől, melylyel az egész nemzet mintegy megmozdulni látszott s a helyett, hogy ők, nagy talentumaikkal kezökbe vették, szervezték, vezették, inspirálták és irányozták volna nagy czéljaira a mozgalmat: elhuzódtak tőle, félreálltak, mosták kezeiket, maguknál kisebbekre, sőt magákra hagyták.

A ki politikai pályára lép, a ki egy alkotmányos népet vezetni, sőt vele és általa győzni akar, — annak nem igy kell cselekednie. Annak nem nézni kell egy tüntető népáradot, hanem a lakásán fogadni s ott hozzá szólani. Annak nem kitérni kell az elől, ha egy nemzet megmozdul, hanem féluton elejbe menni. Annak meg kell ragadnia a kinálkozó erőket, magához felemelni, erős kézzel vezetni s harczba vinni. A mi ellenzékeink vezérei nem igy tettek. Többet féltek a mozgalmaktól, semmint örültek neki. Többet csititották, semmint biztatták. Ha tréfáló kedvem volna, még szélsőbaloldalunkra is azt mondanám, hogy az is „os. kir." opoziczió, még az »ES« nélkül is. Valóban igy nem fejlődik ki az alkotmányos szabadságérzete, igy nem épül fel egy szabad alkotmány. Mert ebben a szent és dicső munkában kell, hogy a nemzet állandó dolgozó társ legyen, ne csak a választásoknál. Csak a választásoknál nem is érdemes, nem is lehet. Az angol alkotmány nem igy támadt. Azon dolgoztak legalább is annyit az utczán, mint a parlamentben. A mi alkotmányunk eddigelé nem egy cselekvő, hanem egy — beszélő alkotmány.

Az, hogy az ellenzék vezérei nem ragadták meg komolyan az alkalmat s nem váltak vezérei az országos mozgalomnak, eredményezte a következő hármat: 1. Hogy a mozgalom csak félsikert (még igy is!) aratott (a 14. §-t); 2. hogy egységes és fölényes akarattal nem intéztetvén, elfajult a mostani állapottá; 3. hogy kegyelmi reparáczióért a kormányhoz kell lenn fordulnunk a haza, a nemzet s az ifju nemzedékek érdekében."

Ha igy ir a Kaas ellenzéki organuma, akkor nem csodáljuk, hogy Kaas kilépett a mérsékelt ellenzéki pártkörtből. Egyéni müködése a clubbra, igy, csakugyan kompromittáló.

De ő nem is volt olyan szerencsés, hogy ugy kimásszon egy nagy csávából, mint a melynek a büzét vitte be a Házba Eötvös és a melyből ez ujabb szenzáczió miatt szépen kikerült a Doda Traján védője, ki félőrültséggel határos gondolattól elkapatva: Tisza Kálmán egyéni becsületét támadta meg.

Természetes, hogy erre felfázadt az egész ház és Eötvös Károly ma már inkább politikai halott, mint volt.

Ennek a hallatlan lelkiismeretlenségnek azonban már is van két eredménye:

Az ellenzék maga szavazott bizalmat Tiszának;

és a szélsők közt bomlás áll be nemsokára.

Mint politikai tudósitónk jelenti, Ugron tiszteletreméltó kijelentése a kölcsönös becsülés óhajtandó visszatértéről, nem tévesztette el hatását. A képviselőházban az ellenzékiek között már valóságos elvadulás dühöng. Nem tudják, mit tegyenek s meg hasonlanak, viszálkodnak egymással. A függetlenségiek tulságos higgadtnak tartják Ugron Gábort s ez egyik oka annak, hogy a szakadás már csak napok kérdése lehet. A mérsékelt ellenzékiek viszont Polónyi tulzásait gyülöltték meg s megesömöröltek tőle. Az izgatás tovább folytatása lehetetlen s a zavarosban halászást undoritónak tartják. A mérsékelt ellenzéki pártkörtben Apponyi gróf, bár kiméletesen, de határozottan kikelt a véres szájuak ellen s kijelentette, hogy pártja tetteiért ily körülmények között felelősséget nem vállalhat. Kaas Ivor báró pedig azonnal kilépett a mérsékelt ellenzékiek közül; szerdán már a szélbaliak között volt.

Csak fejeződnék be már minél hamarabb a tisztitás munkája!

A nemzet józan többsége várva-várja.

Az országgyülési szabadelvüpárt klubjában élénk eszmecsere tárgyát képezték szerdán este a ház ülése után történt sajnos események. A párt számos tagja kijelentette a jelenvolt miniszterek előtt, mint ként türhetlennek tartják azt, hogy a képviselőket az utczán tettlegesen bántalmazzák s hogy a kormánynak kötelessége mindent megtenni, — ha kell, a legszigorubb intézkedések től sem riadni vissza, — hogy a személybiztonság a fővárosban ne legyen ily megtámadtatásoknak kitéve s a képviselői immunitás hatályos védelemben részesüljön. Tisza miniszterelnököt a klubban való megjelenésekor szerdán is zajos ováczióban részesitette a párt.

— **Politikai párbajok.** A képviselőházi sajnálatos inczidensek — mint látszik — tömeges párbajokra fognak vezetni. Polonyi Géza, Gulácsy Gyula és Kaas Ivor báró által provokáltatta Krajcsikot. Krajcsik segédeit az ellenzék köréből keresi s eddig csak Meszlényi Lajost kérte. A második affaire a Seffer-Pulszky ügy. Seffer László még a képvizelőház ülése alatt Lukács Gyula és Horváth Adám képviselők által kéretett elégtételt Pulszky Károlytól, a ki őt hallgatódzással vádolta. Hire van, hogy Elek Gusztáv huszárezredes Polónyitól kér lovagias elégtételt, amiért a ház elé vitte illetéktelenül a közte és a honvédelmi minisztor közt felmerült kérdést. Arról is beszélnek, hogy Andrássy Tivadar is ugyancsak kihivatta Polonyit a képviselőházban reá vonatkozólag is tett nyilatkozata miatt. Igy fejlődnek az áldatlan események s megdöbbenéssel kérdjük e helyütt is: hova fognak még vezetni az izgalom e szélsőségei?

Vidéki akadémiák reformja.

Budapest, márczius 20.

(F.) A magyar tudományosság a nyugati népekéhez képest bizony nagyon uj keletü. A nyugati nagy kulturnépeknél a tudományok mivelése, ugy szólván csak szünetelt a népvándorlás háborgásai, hogy alattazután mintegy az ó-kor classical müveltségének folytatásakép, uj szellemben, uj fejlődésnek induljon. Ez a fejlődés három tekintetben üt el a mienktől, t. i. a magyarországitól, és pedig abban, hogy jóval előbb találhatók már a kezdet nyilvánulásai, hogy ezen kezdetek óta folytonos, megszakitás nélküli fejlődés vonul tovább egészen a legujabb időkig s hogy ezen fejlődés felismerhető módon tette meg hóditásait az emberi tudásnak összes ágazataiban. — Ellenben mi bizony sokkal későbben, csak az ujabb időben beszélhetünk válódi tudományosságról, mert ha volt is azelőtt valami fölemlitésre méltó, az mintegy eredmény nélkül és nyomtalanul megszünt, elenyészett, s nem áll kapcsolatban későbbi fejleményekkel. Es mindezekben is nem általánosság, hanem bizonyos egyoldaléság, egyes szakoknak praedominálása s viszont másoknak teljes hiánya a jellemző körülmény. Azért is nincs a magyar tudományosságnak elég ereje, tekintélye, mert nincs mögötte századokra menő mult. Még nagyon fiatal, nem elég öreg, nem elég tiszteletreméltó.

Ime tanuság rá, hogy a napokban a magyar tudományosságnak egy kétségkivül elsőrangu tényezője, egy kiváló főiskola, a nagyváradi jogakadémia 100 éves fennállásának évfordulóját ünneplé, s az egész jubileum elég csendesen, zajtalanul és nagyobb föltünés nélkül ment végbe. Az egész jubileum a hivatalos szolemnitás keretébe szorult, mert a nagy közönség csak épen ugy a lapok utján, melyek elég szembeötlő helyeken közölték az esemény előzményeit, hogy mindenki észrevehette, értesült a dologról.

Igaz, nem világra szóló eseménynyel van a közönségnek dolga s igy nem is lehet számitani oly érdeklődésre, mint teszem, a heidelbergi egyetem 100 éves, vagy még inkább a bolognai egyetem 800 éves jubileumánál. Az általános tudományosságnak ilyen világgóczpontjához képest, vagy aminők nemkülönben történeti multjánál fogva Páris, Oxford, Cambridge, Montpellier, Salerus stb., a mi Nagy-Váradunk bizony nagyon szerény pont. De erősen vitatjuk, hogy a magyar tudományosságban határozottan számottevő tényező és 100 éves multja egy fényes lapja Magyarország kulturtörténetének. — Es ezért kellett volna a jubileumnak valósággal országos ünnepély szinvonalunak lennie. Ha azonban lehet szó nálunk ily méretü ünnepélyről, az csak a fővárosban képzelhető. A vidéki városok falai közt, ha még oly intelligens elemek lakják, a tudományosság csak itt-ott, szórványosan üzetik, itt-ott egyesek által. Nincs erőteljes fejlődés, mely valami testületből, vagy többek együttes müködéséből nyerne tápot.

Es e tekintetben kétségkivül a legfőbb hiba azokban rejlik, kik tudományos müködésre legelső sorban vannak hivatva, t. i. a tanárokban, mert nagyobb részük nem áll hivatásának magaslatán. Megteszik kötelességüket, praelegálnak, de nem dolgoznak, nem irnak. Es ugyanez mondható bizony sok egyetemi tanárról is, kik közül a budapesti egyetemnek különösen egyik facultásán többen meg éppenséggel csak mellékfoglalkozásnak tekintik tanári állásukat. Innen van az, hogy még a jogtudományok terén sincs okunk valami nagy dicsőségre igényt tartani, pedig ez azon ága az emberi tudásnak, melyet legrégebben és leginkább müvel a magyar.

Tagadhatatlan azonban, hogy — és ez az akadémiai tanárok mentségére legyen mondva, hogy ők e meddőségre némi részben kárhoztatva vannak. Mi lelkesitse őket, mikor alig van néhány hallgatójuk, s mikor megirandó müveik számára még kiadót sem találnak mai viszonyaink közepette! Nem értjük ide a tan és kézikönyveket, melyeket nem lehet a magasabb tudományos irodalom termékeinek tekinteni, aminthogy czéljok és rendeltetésök sem akar az lenni.

Es ezekben, azt hisszük, helyesen mutattunk rá egyik éles vonására — a sok egyéb közt — annak, hogy a vidéki akadémiák mai müködése sokkal kisebb eredményünek tekinthető, mint aminőt e tiszteletreméltó és szép multu intézetektől elvárnunk lehetne, ha volna hallgatóságuk kétszer-háromszor annyi, ami feltétlen kelléke annak, hogy bennök tudományos élet és mozgalom pezsdüljön.

E főiskolák reformjának ideje tehát kétségkivül elérkezett, s amint tudjuk, e tervek aktuálisan foglalkoztatják a közoktatásügyi miniszteriumot. Legujabban nevezetes mozzanat történt, mely ugyancsak a reformnak tulajdonitható, az, t. i., hogy a miniszter ur a győri akademia feloszlatását elhatározta. Es bár e lépés helyi viszonyoknak és érdekeknek kétségkivül hátrányára szolgált, föltétlenül helyeselni kell azt a közérdek szempontjából, mely határozottan tiltja, hogy 40—50 hallgató miatt egy főiskola tartassék fenn, mi által egy-egy hallgató ezerekbe kerül az államnak. De még inkább motiválja a feloszlatást az, hogy a győri akadémiának, a budapesti egyetem s a pozsonyi akadémia, nemkülönben a bécsi egyetem közt, semmi jövője nem lehetett.

Kétségkivül ez a fő szempont, mely irányadóul szolgál a reformnak ez irány ban való megvalósitásával. Vagy biztositani kell a jövőjét egy főiskolának s akkor van czélja, van rendeltetése, vagy ha ezt nem lehet, meg kell szüntetni, mert problematikus és illuzorius existenczia ju főiskola bizony nem szolgál a tudomány diszére.

Nagy átalakitás fog e téren végbe menni, s reméljük különösen a felekezetek által fentartott szörnyen jelentéktelen intézetek lesznek ennek alávetve, s mindenesetre jó eredményt várhatunk ezen ujitásoktól, mert a jelenlegi állapotoknál rosszabb már nem is képzelhető

Közvélemény-csinálás. A nagy tekintélyü angol lap, a „Standard" márczius 14-iki főczikkéből adjuk a következő tollrajzot, mely festi a magyar ellenzéki közvéleménygyártást: „A tegnapi tiltakozó népgyülés rendezői, ugy látszik, azt hitték, hogy zavarba hozzák a kormányt és a tüntetések zaja által a saját ügyük felett gondolkozóba ejtik a kormány pártolóit: a nélkül azonban, hogy meg akarnók előzni az eseményeket, meg kell jegyeznünk, hogy a mai közvélemény e tekintetben lényegesen különbözik a tegnapitól. Kétségkivül volt idő, midőn az ilyen népgyülés bizonyos befolyást gyakorolt a közvéleményre: ettől a volt időszakban igen valószinünek tetszett, hogy e népgyülések többé-kevésbbé bizonyos hamisitatlan és hatalmas meggyőződést képviselnek, melyet a választók nagy száma vall. De a népgyülések elfajultak, épp ugy, mint a sajtó és sok más intézmény napjainkban és jelenleg egy „ring" kezében vannak, mely azokat a legtöbb esetben saját kénye-kedve szerint kezeli. Bizonyos idő előtt ez nem tudatott ki és a világ továbbra is a népgyüléseket oly csatornáknak hitte, melyen át a nem hamisitott és spontán szenvedély természetes és egészséges befolyást talált. Mindnyájan azonban bölcsebbek lettünk a tizenkilencedik század előhaladásával s ugyanakkor az ármányosok, az intézők és a rendezők, a kik ezen üzletet a politikai pártok részére kezelik, ugy látszik, fokozatosan, vagy kevésbé elővigyázók, vagy kevésbé ügyesek lettek és az egész világot bepillantani engedték üzletük titkaiba. Mi most az ilyen népgyülések minden részletét ismerjük; az anyagot, a melyből alakittatnak, az eszközöket, melyeket a népgyülések rendezésére felhasználnak, az ily gyülések költségeit és azt is, hogy kik az ügynökök, a kik e gyülések rendezésében settenkednek. A népgyülés épp ugy készül, mint a kocsi, vagy a kabát. Schnaehost ur (az angol Parnellista párt választási és tüntetési főrendezője, mondjuk Polonyija) akár százat is rendez egy hónapban, ha csak elég megrendelése van. A radikálisok megrendelik az ő meetingjeiket Schnaehortsnál épp ugy, a mint mi megrendeljük ebédünket valamely vendéglősnél, vagy butorunkat valamely kárpitosnál. Kétségkivüli azonban, hogy kis illemes hypokrizist szem előtt tartanak. A szokásos tiltakozások megfelelő szájas emtázissal hangoztatnak és a szokásos csattanós felkiáltások jól eljátszott indignáczióvel ismételtetnek. Adott jelre hallatszanak a kitörő éljenek, a mig a szónok pohár vizet iszik s ujabb erő kifejtésre előkészíti tüdejét. De ez senkit sem vezet félre. Mindnyájan tudjuk, hogy ez mit ér. Mindnyájan tudjuk hogy e határozatok, e vádak a csoportosulások és zajos tetszésnyilatkozatok rendelve vannak; hogy az egyik fél ép ugy rendezheti, mint a másik, ha érdemesnek tartja a fáradtságra: s hogy a konzervativ nem akarja utánozni ellenzőit, ennek okát már a fentebbiekben elmondtuk, hogy t. i. a dolog szégyenletes lett és ezt mindenki elismeri. A gép és gépészek, az egésznek minden csavarja és indító oka ismeretes a közönség előtt és a pantomimika csakis a leggyöngébb politikai gyermekeknek imponálhat, a kik el vannak telve gyermekies hiszékenységgel és gyermekek módjára hisznek a csodákban.

Ha valaki kételkednék ebben s azt állitaná, hogy az ily népgyülések, minő a legutóbbi volt, egy népies érzelmet fejeznek ki, vagy mint mondani szokás, abban „a nép nagy szivének dobogása" nyilatkozott volna, mi egyszerüen a tényekre hivatkozunk. Ellenfeleinknek azonban abban a részben igazságot kell szolgáltatnunk, hogy a maguk részéről minden lehetőt elkövetnek. Ügyes szónokok dolgozták meg a közvéleményt és annyi vádat hangoztattak a kormány és az egész conservativ párt ellen, hogy ha az ország elhinné azokat, az kétségkivül gyakorlati hatással járna. Azoknak azonban, kik azt kürtölik, hogy az ily népgyülés nagy nemzeti meggyőződést fejez ki, a barnsleyi választás szolgál feleletül. Ha valahol, ugy itt kellett volna feltünnie a hirdetett jövő vihar első jelének. Ha valahol, itt kellett volna a liberális unionista párttól való elszakadásban jelentkeznie a hatásnak, hogy hitelre találtak a kormány ellen hangoztatott vádak. E helyett azonban az unionista párt megszaporodott, ugy, hogy ha a „legujabb események" valamely hatást tettek, ez a hatás azon párt iránti lehangoltságból áll, mely az eseményekkel oly méltatlanul visszaél.

A tény az, hogy sok-sok idő alatt, mig a „demonstrácziók" üzlete leszállott azon mesterkedéssé, a minő ez ma, a népgyülési jog megszünt a szabadság ama biztositeka lenni, minőnek azt elődeink tekintették es megbecsülték. A midőn a népnek az alsóházban való képviselete tökéletlen volt, a midőn a sajtó gyermekkorát élte és midőn számos panasz csak is a népgyülések utján nyilvánulhatott, bizonyos jogosultsággal birt a nép közvéleményének e szabálytalan kifejezési módja. De mai nap e jogosultság alig létezik. A mit a legutóbbi népgyülésen hallottunk, az senki előtt nem volt ujság, az nem vetett uj világosságot a helyzetre; nem mondtak ott semmit, a mit már másutt el nem mondtak volna: a népgyülés nem képezett, ujabb tagozatot a nyilvánosság ama nagy láncában, melyet a parliament és a sajtó oly teljesen alkot. Mire való volt tehát? Még ha fel is teszszük, hogy ama valósággal bir, melylyel tudjuk, hogy nem birt, — mit értek el vele? Igaz, hogy a gyülés hizelegheteit a rendezők hiuságának és megmutatták, hogy ők sikeresen tudják kezelni a „gépet", — de mily politikai dolgot mozditott az elő, melyet nem lehetne jobban előmozditani a nyilvánosság emlitett közegei által? Hogyha meggondolták, hogy a képviselőház és az olcsó és szabad sajtó a népért majdnem mindent megtehet, a mire a népnek szüksége van s ehhez azon sajnálatos tényt vetjük, hogy a politikai demonstrácziók rendezése jelenleg majdnem egészen oly emberek kezében van, a kik abból foglalkozást csinálnak, elég okunk van, hogy az ily népgyülésekre bizalmatlansággal, vagy még szigorubban tekintsünk. Abuzus non tollit usum — ez jó elv minden ügyben s ám szolgáljanak a népgyülések is oly czélokra, melyek nem esnek kifogás alá. De hogy a népgyülések mai rendszere a legkomolyabb megrovás alá esik, ezt, ugy véljük, aligha tagadják azok is, kik ily gyülésekben részt vesznek.

LEGUJABB POSTA.

— **Uralkodók találkozása.** A császári pár nyári utazásaira s az orosz czár, az osztrák-magyar monarchia uralkodója és az olasz király viszontlatogatásaira vonatkozólag keringő hirekre nézve a „Norddeutsche Allgemeine Ztg.„ arról értesül, hogy a császári pár a nyarat Friedricharuheban fogja tölteni s a nevezett uralkodók látogatásait a császár látogatásainak megfelelő sorrendben fogadja.

— **Natália anyakirályné.** Natália királynét pár nappal ezelőtt idevárták Jaltából. Málháját már elküldték Bukarestbe. Az itteni hatóság utasitást kapott, hogy a királynét megilletö tiszteletben részesitsék.

Kedden elterjedt Berlinben az a hir, hogy Natália királyné egyik rokonának Temesvár közelében levő jószágán fog találkozni fiával.

— **A szerbregensek** főgondját most a pénzügyek rendezése képezi. Elhatározták, hogy hetenkint többször minisztertanácsot tartanak. Szerdán volt az első ilynemü értekezlet, mely több órán át tartott és melynek az képezte tárgyát, hogy miképpen volna lehetséges a kiadásokat a valóságos jövedelemhez képest megszoritani, hogy hiány ne mutatkozzék.

Az egyes miniszterek jelentést tettek tárczájukról és kivétel nélkül megtakaritásokat javasoltak. Egyuttal megállapitották a módot, hogy e megtakaritások miképpen volnának az allam érdekeinek csorbitása nélkül foganatosithatók. — Az illető intézkedések a folyó budgetre nézve is foganatosittatnak s már a legközelebbi napokban oly intézkedések várhatók, melyekben a legvégsőig menő takarékosság nyer kifejezést.

Az Elek Gusztáv ezredes leveleinek ügyéhez. A következő nyilatkozat közlésére kéretett fel a „Nemzet": Vonatkozással Elek Gusztáv szabadságolt állományu honvédezredes részéről, a képviselőház elnöke ő nagyméltóságához intézett és a napi lapokban közzétett levelében foglalt azon kijelentésre, miszerint az okmányok „mi ként és honnan történt megszerzésének kideritése a szolgálat érdekében ugy sem fog elmaradni", magunk és érdekelt tiszt társaink nevében kijelentjük, hogy nemcsak a hivatalból megejtett legszigorubb vizsgálat, hanem Polónyi Géza képviselő urhoz intézett, azon személyes felhivásunk következtében, vajjon a kérdéses okmányokat honvédtiesztől szerezte-e meg, nevezett képviselő ur által kiállitott és alább közölt nyilatkozata szerint is, minden kétséget kizáró módon kiderült az, hogy azon honvédirodák részéről, melyekben Elek Gusztáv szabadságolt állományu ezredes ur tudvalevő okmányai kezeltettek, — minthogy azok altisztek kezein egyáltalában meg nem fordultak, — semmi néven nevezhető visszaélés nem történhetett.

Polónyi Géza képviselő ur nyilatkozata.

Méltóságos Jablánczy Sándor ezredes urnak és Nagyságos Körmendy Lajos őrnagy urnak.

Budapesten.

Hozzám eziránt intézett becses megkeresésükre tiszteletiel értesitem, hogy az Elek Gusztáv ezredes urnak lemondását tárgyazó beadványát, nemcsak Elek Gusztáv ezredes ur lemondásával nemcsak az ő köréből, de egyaltalán a honvédtisztikarnak egyetlen egy tagjától sem szereztem meg és midőn ezt becsületszavammal megerősitem, egyuttal azt is kijelentem, hogy ezen ügyben, az okmányok felhasznalása előtt, egyetlen egy honvédtisztel egyáltalán nem érintkeztem és igy teljesen ki van zárva az, hogy ezen beadványt a honvédtisztikarnak bármely tagjától szerezhettem volna meg.

Budapest, 1889. márczius hó 20-án.

Kiváló tisztelettel

Polónyi Géza s. k.

Jablánczy Sándor s. k., m. kir. honvéd huszár-ezredes a m. kir. I-ső honvéd huszáresred parancsnoka.

Körmendy Lajos s. k., m. kir. honvéd őrnagy a m. kir. I-ső honvéd kerületi parancsnokság segédtisztje.

Az

„ARADI KÖZLÖNY"-

(Megjelen mindennap)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre . . . . . 12 frt — kr.

Fél évre . . . . . 6 „ — „

Negyed évre . . . . . 3 „ — „

Egy hóra . . . . . 1 „ — „

Vidékre szétküldve:

Egy évre . . . . . 14 frt — kr.

Fél évre . . . . . 7 „ — „

Negyed évre . . . . . 3 „ 50 „

Egy hóra . . . . . 1 „ 20 „

Felkérjük egyuttal lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése decz. végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny."
kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Márczius 22. Péntek. Róm kathol. naptár: Oktavián. Prot. naptár: Kuzmér. Görög-orosz naptár (márczius 10.) Kodrát és társ. Nap kél 6 órakor, nyugszik 6 óra 15 perczkor.

Márczius 22. Az Ormos-Kádár sajtóper tárgyalása az aradi törvnys ék előtt d. e. 9 órakor

Márczius 24. Az aradi Lloyd-társulat közgyűlése d. u. 2 órakor.

Márczius 25. Az aradi önk. tűzoltókar közgyűlése d. e. 10 órakor a városházán.

— A „Kölcsey-Egyesület" nyilvános könyvtára. (Kölcsey-utcza 3. szám.) nyitva van kedden és szombaton d. u. 3—4-ig, és pénteken d. e. 11—12 óra között.

Április 1. és 8. Aradmegye állandó választmányának ülése d. e. 9 órakor és 12-én d. u. 3 órakor.

Aprilis 15. Aradmegye körsztörvényhatósági bizottságának tavaszi évcegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.

Petrich Ferencz országgy. képviselőnek az „Arad és Vidéke" utján nyilvánosságra hozott nyilatkozatát és **Törös Tivadarnak** az „Aradi Közlöny"-ben erre megjelent válaszát illetyleg, nehogy félreértésekre adjanak alkalmat, meg kell jegyeznünk, hogy a nevezett két ur között tettlegességre nem került a sor. Petrich Ferencz Budapesten maradt, Törös Tivadar pedig Aradon. Csak annyi történt, hogy Petrich Ferencz képviselő kereste, ki irt az „Aradi Közlöny"-ben egy reá vonatkozó sérelmesnek tartott megjegyzést. Tudomására juttatták ajánlott levélben, hogy Törös Tivadar irta Törös Tivadar tehát az eljárási szabályok tekintetéből semmi esetre sem a sértett fél.

HIREK.

ARADES VIDEKE.

Az aradvárosi kereskedelmi akadémia ügyében.

A kereskedelmi akadémia épitési ügyében kiküldött végrehajtó bizottság örömmel tudatja az érdeklődő közönséggel, hogy a kereskedelmi testület által a kereskedelmi akadémia részére tervezett épület fölemelése már a közel jövőben biztositva van.

Biztositva van egyfelül az által, hogy Arad szab kir. város közönsége a szükséges telket a kereskedelmi testület részére ingyen adományozta. Biztositva van másfelől az által, hogy Arad nagylelkü közönsége csupán alapitványokban ez ideig majdnem egymaga 30,000 frtot áldozott a nemes és közerdekü czélra másfél hónap alatt. Az áldozatkészséget fényesen hirdető ezen összeg I tizezer frtos, II ezer frtos, 4 ötszáz frtos és 28 kétszázötven forintos alapitványból és adományból került össze. Ezeken kivül birjuk még több testületnek, társulatnak és egyeseknek szives igéretét arra nézve, hogy a fentebbi összeg gyarapitásához alapitványokkal fognak hozzájárulni.

Tekintettel arra, hogy a még hiányzó 12—15000 frt épitési szükségletnek összegyüjtése vagy beszerzése iránt a végrehajtó bizottságnak az idei évre szándékolt épités megkezdése előtt teljesen tájékozva kell lenni: tisztelettel felkérjük ügyünk mindazon kegyes pártolóit, a kiknek áldozatkészségéhez aláirási ivekkel fordultunk volt, hogy ezen iveket Szontagh Gyula, kereskedelmi testületi és végrehajtó bizottsági elnök urhoz, márczius hó végeig becses adományaik jelzésével beküldeni sziveskedjenek.

Ugyanezen alkalommal tisztelettel felkérjük ügyünk szives támogatására közelben és távolban azokat is, a kiknél aláirási ivek nincsenek ugyan, de a kik mint a kereskedelmi szakoktatás áldozatkész pártolói kitüzött czélunk mielőbbi megvalósitásához szintén hajlandók bizonyos adományokkal hozzájárulni.

A vidékről érkező kegyes adományokat, melyek hirlapilag is nyugtáztatni fognak, Szontagh Gyula ker. testületi elnök urra kérjük czimeztetni.

A nagy közönség kegyes adományait a jelzett czélra elfogadják: az aradi első takarékpénztár, az aradmegyei takarékpénztár, az aradi kereskedelmi és ipar bank, az aradi ipar és népbank, az aradi polgári takarékpénztár, az aradi »Lloyd-társulat«;

ugyszintén Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester ur, Bing Ede, Bing Vilmos, Dobiáschy József, Eliás Armin, Kneffel Károly és Abray Lajos urak.

Aradon, 1889. márczius hó 20-án.

A végrehajtó-bizottság.

— **A temesi alispán sajtóperének** mai tárgyalásán Ottrubay Károly kir. törvényszéki elnök helyett, kit családi gyász ért, Paguba Vazul legidősebb biró fog elnököli.

— **A hivatalos tavasz** tegnap vette kezdetét és tartotta bevonulóját világszerte. Ez a bevonulás nálunk Azadon nem volt valami fényes, sőt elég lucskos és sáros, miután egész nap szakadt az eső és süvöltött rémesen a kellemetlen bőjti szél. A mit a gavalléroskodó serdületlenebb ifjuság világos szinü tavaszi kabátjai már a mult hetekben sejtettek, azt a tegnap, melyet ugy vártunk, nem hozta meg. Az első tavaszi nap nem volt hangulatos, kiölte belőle a hangulatot, kedvességet az ólomszinü levegő, a felhős, szürke égbolt s az unalmas eső. Legfeljebb azt a kis hangulatot támasztotta, hogy a téli kabát belekerült az almáriumba vagy más, tisztes helyre „megőrzés végett" s mert már félre teszik azt az óvatosabb családapák is, kik csak hivatalos tekintélynek: a kalendáriumnak hódolnak.

— **Az arad-mezőhegyesi élővizcsatorna** ügye legutóbb szóba került a szárazéri vélemenyező bizottság ülésén, a hol Aradvárosa érdekeit Salacz Gyula polgármester képviselte. Az ülésen a csatorna ellen Szluha Agoston, mint Szeged város képviselője erélyesen felszólalt. Felszólásában különösen kiemelte azt a szabálytalanságot, hogy a kulturmérnökség a csatorna épitését megkezdte a nélkül, hogy a tisza-maros-körösi ármentesitő társulatot és az érdekelt földbirtokosokat megkérdezte volna. Az élő vizcsatornának a megállapitott terv szerinti kiépitése által, felszólaló véleménye szerint, a szárazéri ármentesitett területek jó része jelentékenyen veszélyeztetve lesz; mivel a csatorna vizének elvezetésére a szárazér medre, részben a porgányi csatorna is fel fog használtatni. A csatorna kiépitése ellen Makó és Hód-Mezővásárhely városok már tiltakoztak s valószinüleg tiltakozni fog Szeged városa, ugy a tisza-maros-körösi társulat is, a mely ez ügyben legközelebb megtartja ülését.

— **Temesi-világ** volt tegnap Aradon; a megye tisztikarából és a közönség köréből mintegy másfélszázan jöttek meg Aradra, hogy szeretett alispánjuk mai sajtó tárgyalásán jelen legyenek. A szinház, utczák s vendéglősök mind kaptak részt a derék temesiekből, kik annyira nemesen ro konszenveznek méltatlanul támadott alispánjuk ifj. Ormós Zsigmond ügyével. Ma ismét számosan érkeznek Temesből a tárgyalásra.

— **Temetés.** Ozv. Ottrubay Károlyné szül. schwanenheimi báró Hrubi Józefa urnőnek, az aradi kir. törvényszéki elnök köztiszteletben és becsülésben álló anyjának temetése tegnap délután 5 órakor ment végbe a család Ferdinand-utczai házából. Dacára az erős, kellemetlen időnek, óriási közönség jelent meg a gyászszertartáson. A közönség soraiban számos előkelőséget láttunk, többek közt ott volt a törvényszék birói kara s az összes hivatalnokok. A boldogult nő koporsóját több diszes koszoru boritotta a rokonok, barátok és tisztelők részéről. Nyugodjék békében!

— **Tisztviselők házépitő szövetkezete.** Vettük a következő meghivót: Mindazon állami, törvényhatósági, vasuti és magán hivatalok tisztviselői, kik habár nem is tagjai a tisztviselői körnek, egy Aradon létesiteni szándékolt tisztviselői házépitő szövetkezetet pártolják, felkéretnek folyó évi márczius hó 25-én délelőtt 11 órakor az aradi és aradvidéki tisztviselői kör helyiségében (Zrinyi-utcza 3-ik szám) tartandó értekezletre megjelenni. Aradon, 1889. márczius hó 21-én. Több tisztviselő.

— **Az aradi ipar- és népbank** vasárnap délelőtt 10 órakor az általunk már ismertetett részvény-szaporitás ügyében rendkivüli közgyülést tart, melyre az érdekeltek figyelmét előre is felhivjuk.

— **Katonaorvos — a bakou.** Két huszártiszt állott szerdán délelőtt a „Fehér Kereszt" előtt: az egyik főhadnagy és egy hadnagy. Elmegy előttük egy katonaorvos, még pedig három csillagos, tehát ezredorvos. Az orvos fixirozva a huszártiszteket, szinte provokálni látszott a szalutálást. A tisztek nem ismerték az orvost, s magavisletét is különösnek találták; látták aztán, hogy az orvos felszállott a lóvasutra, mely köztudomás szerint nehány perczig szokott állani a „Fehér Kereszt" előtt. Az egyik huszártiszt utána ment a lóvasutra, s jobban megnézvén a doktort, észrevette, hogy három csillagja nincs se ezüstből, se arany ból, portepéje pedig csak afféle kadet-bojt, de azért a tiszt kérdésére ezredorvosnak mondta magát. Elindult a lóvasut, a két tiszt pedig bérkocsiban utána. A doktor rosszat sejtve, a sétány végén leugrott a lóvasutról s futásnak eredt. A tisztek azonban intettek a bérkocsisnak s utolérték az ipszét, a kit nem birtak tovább a lábai. Megkérdezték, hogy mi a neve. Bráhmnak mondta magát, s bevallotta, hogy nem ezredorvos, hanem — svindler. Elvették a kardját, felültették — a bakra s bevitték a várba, a hol az is kisült, hogy nem Bráhmnak hivják, hanem — Kurczernek, de mindjárt ott fogták, mert a hadsereg kötelékébe tartozik. Most már a hüvös kazamátában mereng a muló dicsőség felett.

— **A csanádi egyházmegyéből.** Blaskovics Ferencz theologiai tanár a temesvári papnöveldében, az Emerikanum finövelde helyettes präfektusává neveztetett ki. Athelyeztettek a következő segédlelkészek: Schlosser Mátyás Temesvár Gyárvárosból Magyar Szt.-Mártonra, Ballauer Kristóf MagyarSzent.-Mártonról Temesvár-Gyárvárosba.

— **Az idei utóállitások.** Több törvényhatóság kérdést intézett a honvédelmi miniszterhez, vajjon utóállitások az idei fősorozások megkezdéséig tarthatók-e? A honvédelmi miniszter körrendeletben tudatja a törvényhatóságokkal, hogy a törvény által megállapitandó fősorozás kezdetéig az utóállitásokat tartsák meg a katonai és honvédparancsnokságokkal egyetértőleg netán már megállapitott vagy megállapitandó, és közhirré teendő napokon. Oly helyeken azonban, hol nem székel honvéd-parancsnokság, a hol ennélfogva az utóállitásban közreműködésre hivatott honvédségi tagokat más távolabb eső állomáshelyről kell kirendelni: ott az utóállitásokat csak az esetben tartsák meg, ha azok megtartása nélkülözhetetlenül szükséges; különben költségkimélés szempontjából ne tartsanak utóállitásokat.

— **Vadkanvadászat a faluban.** O-Szentannai levelezőnk irja a következő érdekes esetet: O-Szent-Annán hétfőn délután 3 óra tájban honnan, honnan nem, egy gyönyörü vadkan tévedt a falu szélére. Ugy látszik, háboritlanul tette meg utját, mert a falu szélén a tóban zavartalanul vizet ivott, a mi közben valószinüleg az étvágya is megjött, mert a tóban uszkáló ludakra kezdett vadászni, nem törődve avval, hogy a ludak gazdái közel laknak és az effélé vadászatot majd nem jó szemmel nézik. Ugy is történt, mert ő kelmét ezen szenvedélye kielégitésétől megfosztották, megugrasztván őt a tóból. — Ez azonban nem nagyon zavarhatta, mert csak sétálva fordult a határ felé. — Utközben azonban Ruszu Pável ide való suhancza bukkant, ki éppen gyalog jött haza a mezőről, hol testvérével Ruszu Petruval szántani volt. A vadkan meglátván Ruszu Pável, neki iramodott, — Ruszu Pável tolvajt kiáltva, szaladt vissza bátyjához, ki messziről látva a veszélyt, egy lovat fogott ki az ekéből és testvére segitségére ment, ki elég korán elérvén, felvette maga mellé és megmentette, egyuttal támadást intézvén lovával a vadkan ellen, a mely ekkor védelmi állásba helyezkedve iszonyuan csattogtatta agyarait a támadók felé. Ezek azonban nem tágitva futásra kényszeritették a vadat. Ekkor a két Ruszu fiu utána iramodott segitség után kiabálva, mire Szelezsán Ilie és Bragyán Vaszilie két-két fia is segitségül jövén, a vadat több oldalról megtámadták, mig egy árokba szortiották, hol nehány fejszecsapással ugy elgyengitették, hogy csakhamar leüthették a lábáról és megölték. Hazavive megmérették. Hossza az orra hegyétől a farktőig 1·70 méter, a kinyujtott lábon körmélig 2·10 méter volt, sulya még nem méreteit meg. A dologban az a különös, hogy ott közelben erdők nincsenek, valószinüleg a hegyekről szállt le, igy elfogása, mely különben védelmi volt, a vadászati törvénybe nem ütközhetik.

— **A karánsebesi püspökválasztás.** Karánsebesről irják lapunknak: A választás április hó 7-én lesz. A választást az egyházmegye közgyülése fogja megtenni Román Miron nagyszebeni metropolita fog e rendkivüli sinodális közgyülésen elnökölni és a megvalasztottak közül meggyőződése szerint valamelyiket a kormánynak jóváhagyás végett ajánlani.

Biztos forrásból nyert értesülésünk szerint pályázókként Popea J., Beles Jerotei, Pusekriu Ilarion dr. archimandriták, Goldis János aradi, Musta Filaret, s Frates Nicanor protoszincelek fognak jelentkezni.

Nevezett jelöltek közül kétségkivül Goldis János jelöltsége a legkomolyabb. Nem csak azon okból, mert egyedüli birja a magyar nyelvet, de általános müveltsége és a román irodalom terén szerzett érdemei is legtöbb kilátást nyujtanak neki. A gör. kel. román klerus közül az egyedüli ő, a ki a Bukaresten székelő tudományos akadémia tagja. Valamint ő az egyedüli, a ki a román és magyar elemek közötti egyenetlenségeket kiegyenlitse, a közeledést eszközölheti. Musta Filaret ugyancsak szórja ellene a Bukaresten megjelenő „Romanul" czimü napilapban kenyér irigységből a villámokat, de ezek remélhető leg nem tesznek semmi kárt a derék és békeszerető jelöltben. Kétségtelen, ugyanis Goldis az arra hivatott egyházmegyei választók jelentékeny részének bizalmát birja és bizonyos, hogy a „magyar kormánymegválasztása esetében őt állásában azonnal megerősiteni fogja, ellenben az ellene agyarkodó Musta Filaret megválasztását nem hagyná jóvá.

Tudtunkkal Goldis János a románság nőzt is kedvelt egyéniség, de fel téve azt, hogy mérsékelt politikai nézetei őt a tulzók bizalmából kizárták volna, ezen urakban mégis feltételezünk annyi politikai érettséget és tapintatot, hogy Goldis személyes érdemeit a tudomány és a román irodalom terén nem veszik csekélybe, hanem előnyt adnak neki olyan emberek felett, a kikben az agitátori tehetség nél egyéb tehetséget keresve sem lehetne feltalálni.

— **Eljegyzés.** Markovits Mór helybeli fiatal kereskedő jegyet váltott Kiényi József szép és kedves leányával, Buksz Szidonia kisasszonnyal.

— **Előadás a siketnémák javára.** Bonilly a „Siketnéma" czimü darabjának szinrehozatala ügyében Lukácsy Miklós szinügyi bizottsági tagot keresték meg és kérték fel a rendezésre, ki ezt el is fogadta. Kijelentette azonban, hogy a darabot a szintársulat nehezen adhatja elő; tekintettel a viszonyokra s a fővárosi vendégszereplésekre. Véleménye szerint helyesebb volna, ha a darabot mükedvelőkkel játszatnák el a jövő hó folyamán. Igy is fog történni. A darab kétszer kerül szinre és pedig egyszer az aradi siketnéma iskola, másodszor pedig a helybeli honvédegylet javára.

— **Dohánytermelők figyelmébe.** Az arad m. kir. dohánybeváltó felügyelőség figyelmezteti a termelőket, hogy az időelőtti holdpénz, nemkülönben a rendkivüli előleg iránti kérvények közvetlenül a dohánybeváltó felügyelőséghez nyujtandók be.

— **Állatorvosok oklevele.** Aradmegye alispánja felszólitotta a megyebeli állatorvosokat, hogy okleveleiket a most kinevezett Sulyok Géza allami állatorvosnál záros határidő alatt okvetlenül bemutassák.

— **Szinészet Gyulán.** A nyári szinházban Krecsányi Ignácz társulata Gyulán működni.

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Márczius 21.)

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

— A „Aradi Közlöny" számára franczaból forditotta: —

W. Ph.

XVII.

(72. folytatás.)

— Oda kell, hogy menjek — szólt magában Henriette.

Azonban, hol keressen egy zálogházat? . . .

— Bah! . . . majd csak találok, — vigasztalódék.

Ezzel lement, a házmesterné nagy meglepetésére, a ki megkérdezte, hogy hova fut oly nagy sietséggel.

Henriette bekanyarodott az első utczában, azután gyorsan ment tovább vaktában, nem törődve a járókelőkkel, a kik őt lökdösték; ő csak a házakat és feliratokat vizsgálgatta.

Azonban egy óra hosszat hiába bolyongott a faubourg Monmartre és a rue Laffitte közti számtalan kis utczában; nem találta azt, a mit keresett . . . és az est már beállott.

— Pedig nem fogok üres kezekkel haza menni, szólt — dühösen magában.

Ezért összeszedte egész merészségét és egy poroszlóhoz közeledett, pirosabb egy pipacsnál és nagy zavarban kérdezte tőle:

— Lenne ön oly szives, uram, hogy egy zálogházat jelölne meg nekem?

A közrend embere sajnálkozva tekintett a fiatal leányra, kinek egész lénye előkelő ezármazást és ártatlanságot árult el. kérdezve talán magában, minő nyomor vezethette őt ide . . .

— Ott, asszonyom felelt végre egy só hajjal kinyujtva karját, a rue du Faubourg-Montmartre sarkán talál egyet.

Lázas léptekkel folytatta utját de la Ville-Haudry kisasszony, megpillantotta a kijelölt házat, belépett, felment, s kinyitva egy ajtót, egy tágas és sötét helységben találta magát, a hol vagy huszharminczember álliva várakozott . . .

A teremben jobbra három vagy négy hivatalnok, a közönségtől elkülönitve irt, kérdezősködve a letéteményezők neve után és számlálva a pénzt.

A háttérben félhomályban egy nagy kandilynk nyilott, melyben időközökben egy másik hivatalnok jelent meg, hogy át vegye a zálogba teendő tárgyakat.

Ot perczenyi megfigyelés után, Henriette, a ki senkitől sem kérdezősködött megértette az intézet egész gépezetét. Jobban reszketve, mintha valami bünt követett volna el, a szegény leány a nagy kandi-lyukhoz közeledett és letette ott egyik gyürüjét, a kettő közül a szebbiket . . .

Azután fejét lehorgasztva várt, mert ugy tettszett neki, mintha az egész világ szeme rajta csüngne . .

— Egy gyémánt gyürü! . . kiáltott a hivatalnok . . . . kilenczszáz frank . . . Kié? . . .

Az összeg nagysága hallatára a jelenlevők mind arra fordultak és egy kövér asszony, elég jó ruházatban, szemtelen tekintettel jegyzé meg:

— No lám! Jól öltözködik a kicsike

Biborpiros a szégyentől, Henriette előre lépett.

— A gyürü az enyém, uram, — mormogá.

A hivatalnok egy ideig szemlélte, aztán szeliden kérdezé:

— Önnek vannak okmányai?

— Okmányok? . . . Minők? . . .

Azok, melyek azonosságáról tanuskodnak, egy utlevél, egy lakási nyugtát, egy . . .

A teremben nevettek ezen naiv leány tudatlansága felett.

— Uram, mindebből semmi sincs, — dadogá.

— Akkor nem lehet önnek kölcsönözni . . .

Még egy remény, az utolsó, meghiusulva . . . Henriette tehát kinyujtotta a kezét, hogy visszavegye gyürüjét.

— Akkor adja vissza a gyürümet, uram.

De a hivatalnok elkezdett kaczagni.

— Ah! dehogy, kedves kicsikém, — szólt, — az lehetetlen . . . Akkor fogja visszakapni, ha magával hozza az okmányokat, vagy két szabadalmazott kereskedő kiséretében.

— Azonban, uram . . .

— Igy van a dolog.

Azután a hivatalnok folytatá mester ségét:

— Egy bársony felső, harminczfrank, kié? . . .

Ez alatt de la Ville-Haudry kisasszony már elsietett, azt gondolta, hogy a tömeg gunykaczaja követi őt . . . Mily bizalmas hangon beszélt hozzá a hivatalnok . . . Tehát tolvajnak tekintették őt! Es mi lesz azzal a gyürüvel? . . . A rendőrség kutatni fog, eljutt majd hozzá és vissza fogják vinni a de la Ville-Haudry palotába atyjához, kiszolgáltatják sir Tomnak . . .

Alig birt már lábán állani a szegény leány, mikor a rue de la Grange-Bataliere be érkezett és a kábulás, az izgatottság, a rémület elfelejtették vele előbbeni szándékát és ő bevallotta Chevassatnénak hasztalan kisérletét.

Komoly arczczal hallgatta a házmesterné, mint olyan ember, a ki mindenhez ért.

— Szegény cziczus, — mormogá siránkozó hangon, — szegény ártatlan cziczus! . . .

Azonban, ha sikerült is hálátlan arczának az őszinte sajnálkozást kifejezni, szemének fénye mégis elárulta a határtalan megelégedést, melyet érzett, hogy Henriettet lábainál látja.

— De önnek még szerencséje volt szerencsétlenségében, — jelenté ki; — mert ön borzasztóan vigyázatlan volt.

Látva ezután a fiatal leány csodálkozását, igy folytatta:

— Igen ön sokat koczkáztatott, és ezt nem is nehéz bebizonyitani . . . Ki ön? . . . . Jól van, ezért nem érdemes elsápadni, hiszen nem kérdem öntől . . . De végre, az által, hogy személyesen vitte a zálogházba ékszerét, a mint szokás mondani, a farkas szájába rohant . . . Ha véletlenül letartóztatták volna önt, látva, hogy nincsenek okmányai, ha a csendbiztoshoz vezették volna? . . . Ah! ez nem csekély dolog, akkor ön fogva van?

Azután hirtelen hangot változtatva, a jó asszony szemrehányásokat tett csinos kisasszonyának, hogy eltitkolta előtte zavarát. Miért adott neki pénzt az este? Hát kérte ő?

(Folytatása következik.)

— **Hohenfels Stella** tegnap este lépett fel a fővárosban, s a mint olvasható, rendkivüli érdeklődés mutatkozik iránta a budapesti köröknek nem csak a művészete, hanem az előkelőbb társadalmi rétegekben egyéni sége iránt is. A nemzeti szinház nőtagjai majdnem teljes számmal tisztelegtek a nagy hirü szinésznőnél. Benitzky-Bajza-Lenke, az államtikár neje, kinek sugáruti palotájában a fővárosi legelőkelőbb világ szokott megfordulni, a vendégművésznő tiszteletére estélyt adatott. Ily körülmények között nem is csoda, ha az egész budapest elite közönség ugy érdeklődik Hohenfels Stella iránt, mint Sarah Bernhard óta egy vendég iránt sem. Az aradi vasárnapi felléptére az első sorok helyeit már lefoglalták.

— **Ki akar tengerész lenni?** A fiumei tengerészeti akadémiánál üresedésben van 26 ingyenes és fél hely, melynek betöltésére most pályázatot hirdetnek. Szükségeltetik 14—16 év betöltése, egészséges testalkat s legalább négy gymnáziumi osztály el végzését igazoló bizonyitvány. A pályázati folyamodványok ez évi julius hó 31 ig nyujtandók be.

— **József napja.** Zimánduifalusi levelezőnk irja, hogy Endre József ottani, köztisztületben álló tanitót névünnepén a község szép ovációkban részesitette. Az ünnepelt lakásán kedélyes lakoma volt, melyen a jelenvoltak reggelig mulattak.

— **Uj állampolgár.** Schöner Adám aradi m. kir. államvasuti főkalauz magyar állampolgári jogot nyert.

— **Felhivás.** Eelek mezőváros tisztelt polgárai felhivatnak, hogy az 1889. évi márczius hó 24-én délelőtt fél 11 órakor, a Niedermayer Ede féle kávéház helyiségében, az aradi általános munkás betegsegélyező egylet eleki előhely megalakulásának nyilvános közgyülésén megjelenni sziveskedjenek, mire különösen az előhely tagjai is tisztelettel meghivatnak. Napirend: I. Az előhely (fiokegylet) felügyelő bizottságának megválasztása; választatik: egy elnök, egy elnök-helyettes, két jegyző, két számvizsgáló, két ellenőr és négy póttag. II. A megbizott (pénztáros) kijelölése. III. A küldöttek és két jegyzőkönyv-hitelesitő megválasztása. IV. Netáni felszólamlások és inditványok. Az illetők felkéretnek saját érdekükben, hogy a gyülésen tömegesen megjelenni szivesk edjenek. Tisztelettel Schrodt Lajos, egyleti titkár mint kiküldött. Az előhely tagjainak nevében; Bucsig János, Tisch Vincze, Bogi ma Károly, Kiefer Jozsef, Mahler Mihály, Hecsel János, Illovics Illés, Leist Jozsef. Mindazok, kik f. é márczius hó 24-én belépnek, az előhely alapitó tagjainak fognak tekintetni. Beiratkozni lehet Bucsig János lakásán délelőtt 7-től 10 óráig, délután 1-től 3 óráig az ujonnan megválasztott megbizott (pénztáros) lakásában.

Táviratok.

— **A képviselőházból.** —

Budapest, márcz. 21. (Az »Aradi Közlöny« eredeti távirata.) Az ülés nyugodtan folyt le. A miniszterelnök elfoglaltsága miatt nem jelent meg. A szakasz ellen szólott hat függetlenségi. Holnap a vitát valószinüleg befejezik. Délelőtt az országház körül csoportosulások voltak. — A rendőrség csakhamar szétoszlatta. Tizenöt elfogatás történt. Délután arányilag nyugodt volt a város. Este a csőcselék kezdett csoportosulni, mire a rendőrség tömeges elfogatásokat eszközölt. A rend csakhamar helyreállott. Polónyi és Kráj csik délután pisztoly párbajt vivtak. Egyikök sem sebesült meg.

Szinház.

— márczius 21.

— **Tharassovits Margit**, szintársulatunk élénk temperamentumu, ügyes komikája szombat este veszi ki jutalomjátékát az idei szezonból. Ez alkalommal Offenbach gyönyörü zenéjü operettje, „Orpheus az alvilágban“ kerül szinre, melyet az aradi szinházban már régen adtak. Ez egy ok arra, hogy a közönség megtöltse a nézőteret. De más ok s fő oka a jutalmazandó tehetsége iránt adandó elismerés, amely kétségtelenül nem fog elmaradni. Tharassovits kitünően betölti azt a helyet, melyet elfoglal s minden szerepében elfogadhate, élvezhető alakitást nyujt. Szorgalmas szinésznő, kit csaknem minden este ott látunk a deszkákon mókázni jó kedvvel s játszani animóval. Megérdemli, hogy jutalomjátéka alkalmával tömve legyen a ház. Reméljük, hogy ez nem is marad el s a közönség megragadja az alkalmat, hogy az ügyes, mozgalmas, de szerény szinésznő tehetsége iránt elismerésének kifejezést adjon.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK
A mai sajtóperhez.

Negyvenegy évvel ezelőtt, midőn ősi nemzeti alkotmányunk a modern államélet követelményeihez képest ujjá alakult, a politikai küzdelmek egyik jelszava, egyik legközvetlenebb czélja a sajtószabadság megállapitása, illetőleg visszaállitása volt.

E küzdelem eredménye az 1848|49 iki XVIII. törvényczikk, mely a sajtót mindörökre szabaddá tette.

Azonban „ordo est anima rerum.“

A szabadságnak, a sajtószabadságnak szép rend a lelke. Rend nélkül a szabadság féktelenséggé, a sajtószabadság kicsapongássá fajul.

A sajtó, ez az ugynevezett hatodik nagyhatalom, ha lelketlen és nem professzionatus journalisták kezébe kerül, nem a jó, szent, s önzetlen czélok eszköze többé, hanem maga a legtürhetetlenebb zsarnokság.

Valóban, az 1848-iki márcziusi napok dicső emlékét mi sem sértheti inkább, mint éppen azon kicsapongások, melyeket a sajtó főleg az időszaki sajtó egyrészo manapság mind sürübben elkövet.

Nyiltterező, valódi- és álnevü — magukat iróknak kiadó — garázda existenczák intéznek hol nyilt, hol lepleze't – de azért nem kevésbbé hazug és felháborito támadásokat egyesek, családok s testületek becsülete s jó hirneve ellen; felduljják a társadalom békéjét, egymás ellen izgatnak felekezeteket és néposztályokat alaptalan koholmányaikkal. sértik ezenkivül a közhatóságok tekintélyét, sőt fájdalom — elég vakmerők az állam fennálló rendje, a magyar állam biztonsága ellen is fordulni.

E részben — a statisztikai adatok szerint, — az utóbbi időben a szomszédos és nemzetiségi velleitások folytán született sajtótermékek, szomoru elsőségre vergődtek. És az elsők közt első helyre került a mai sajtóper hőse, a lapunkban többször emlitett Kádár (Binder) Antal temesmegyei német „hirlapiró“, az általa előbb „Der Freimütige Landbote“, utóbb „Der Freimütige« czim alatt szerkesztett politikai hetilapjával, hol egy bizonyos idő óta ifj. Ormós Zsigmond temesi alispán és Bessenyei Ferencz főszolgabiró állandó czéltáblául szolgáltak szivós és féktelen támadásainak.

Az ifju Ormós Zsigmond alispán és a Bessenyei Ferencz főszolgabiró ellen intézett alaptalan támadásai azonban az ő „hirlapirói“ müködésének talán legmarkánsabb, de nem egyedül álló botrányos jellemvonását képezik.

A nőibecsülettől kezdve a társadalom és egyes néposztályok békéjéig durva kezekkel kiméletlenül illet ő mindent, mit megszoktunk az állam és az emberek legszentebb kincsének, érdekeinek tartani.

Ennyit általános jellemzésül. A részletek munkáját elvégzi maga a tárgyalás. De az esküdtek, kik a mai sajtóperben hivatva lesznek itélni a bünös és nem bünös kérdésben, alkalmasint észreveszik, hogy itt arról is van szó, hogy az egyéni becsülete és egy köztisztviselő tekintélyének adott elégtételen kivül; a magyar faj hegemoniája és a müveltebb osztályok ellen támadó lelketlen agitátor észretérítése is bekövetkezzék.

Nem befolyásoljuk senki itéletét. Ilyen visszatetsző munkára nem vállalkozunk, de reméljük, hogy az Arad független polgárai ból alakult esküdtszék megfelel az igazságos várakozásnak, melyet a közmorál és a társadalmi és államrezon irány elveinek diadalra jutása kivan a mai sajtótárgyalástól.

CSARNOK.

Mese a fövénypartokról.

(Andersen elbészélése.)

— Az „Aradi Közlöny“ számára forditotta: —

Gurnesevicsné Voith Gizella.

(3. Folyt.)

„Nem messze a folyam torkolatától, angolnák voltak, s az angolna anya, azt mondá leányainak, midőn azok kérték, hogy engedje még kissé viz ellenében menniök: „Ne menjetek ám messzire, mert könnyen rátok akadhat a horog, s mindnyájatokat elfog;“ — de még is messze mentek s a nyolcz leány közül, csak három tért vissza jajgatva: „csak pár lépésnyire mentünk az ajtó előtt, midőn az a csuf horog őt testvérünket holtra szurta!« — „Majd vissza jönnek“, mondá az anya angolna. — „Nem! mert lehuzta bőrüket, darabokra tördelte és megsütötte!

„Majd vissza jönnek ujra“ ismétlé az anya.

„Igen, de meg ette őket.“ — „Majd vissza jönnek!“ volt a felelet. — »De pálinkát ivott reá:“ mondák a leányok. — »O, o! akkor soha többé vissza nem jönnek!“ orditott az anya. — „A pálinka eltemeti az angolnát:“

„Azért kell minden fogás után, egy pohárka pálinkát inni!“ mondá az angolnász.

S Jurgen életében ez a mese csillogó arany fonállá, a vidámság arany fonalává lett. Neki is kedve jött az ajtó előtt „egy keveset folyam ellenében,“ azaz egy hajon a nagy világba ki tekinteni, és nevelő anyja ép ugy inté ot is, mint az anyá angolna; „vigyázz ott sok rosz ember van.“ De legalább egy keveset a fövény halmokon tul, be a pusztára szeretett volna menni, s e vágya teljesült is. Négy vidám nap, ifjságának legfényesebb napjai derültek fel. Juttland egész szépsége, napfénye és hazájának öröme rejlettek e napokban. Egy torba kellett mennie, — természetesen halotti tor volt.

A családnak egy vagyonos rokona halt meg! a tanya a belföldön kelet felé feküdt „egy vonásnyira észak felé“ mint ahogy mondták. Az anya, apa Jürgen átmenni készültek. A fövényhalmokon, a mocsárokon és pusztán keresztül, a zöld mezőre értek, hol a Skjärum folyó magának utat tör; a folyó telesok angolnával, hol az anyaagolna leányaival lakott, melyeket a gonosz emberek holtra szurtak, s darabokra felvagdaltak. Gyakran az emberek, embertársaikkal is egy tettek.

Bugge lovag urut is, kit a régi dal emlit, rosz emberek gyilkolták meg, s bármily jó is volt különben, mégis meg akarta öletni az építőmesterét, a ki kastélyát, toronyaival és vastag falaival, ép azon helyen épitette, hol most Jürgen nevelőatyjával állott, hol a Skjärum folyam a Nissufordba ömlik. A tanlapzat még látható volt; vörös fal omladékok hevertek köröskörül. Itt mondá Bugge lovag apródjának, az építőmester távozta után: „Eredj utána, s mond meg neki: »Mester a torony megdőlt! Ha vissza tér, üsd agyon, s vedd el tőle a pénzt, melyet tőlem kapott! de ha nem fordul meg, hagyd békével távozni!“ Es az apród szót fogadott, az építő mester azt felelé: „A torony nem dőlt meg, de nyugatról egy kor, egy kék köpenyes ember jön el s az majd le fogja dönteni a tornyot!“

S ez meg is történt száz év mulva; a tenger kitört s a torony összeomlott; de a kastély tulajdonosa, Predbjörn Gyldensterne, fennebb, hol a rét végződik, egy uj kastélyt épittetett, s ez még fennáll.

Nörro-Vosburgnak nevezik Itt kellett Jürgenuck nevelő atyjával elmenni; a hosszu téli estéken itt fenn, minden helynek elmesélték történetét; végre látta hát a kastélyt, kettős árkaival, fáival, és oserjéivel; a sancot, buján tenyésző harasztokkal, de még is legszebbek a hárs fák voltak; melyek a hárfedeléig nyultak, s a levegőt a legédesebb illattal árasztották el. A kert északnyugati sarkában egy nagy bokor állott, teljes virágzásban; egy bodza bokor volt az, az első, melyet Jurgen virágzani látott ez és a hársfák, hosszu éveken át meg maradtak emlékében. Dánia levegője és szépsége őrizte meg a gyermeki kedélyt az öreg ember számára.

Az utazás tovább gyorsan és kényelmesebben ment; ugyanis Nöre-Vosborg előtt, hol a bodza teljes virágzásban állott, jó alkalom kinálkozott a tovább utazásra: vendégekkel találkoztak, kik szintén a temetésre mentek s koesival utaztak. Bár mindhármoknak, hátul egy kis vassal pántot faládára kellett ülni, de ez is jobb a gyaloglásnál, gondolták. Igy folyt az utazás a göröngyös pusztán keresztül, az ökrök, melyek a kocsit vonták, időről-időre megállottak, hol üde fűfolt kinálkozott az avar között. A nap melegen sütött s oly csodálatosan szép volt, a mint a távolban füstnöz hasonlóan lebegett, mely azonban még is tisztább volt a levegőnél, ugy hogy rajta keresztül lehetett látni; minthogyha a napsugarak táncoztak volna pusztaságon. „Lock Hammel“ az. a kinyaját tereli!“ mondják és ebből Jürgen meg értett mindent; ugy tünt föl képzeletében, mintha nyilegyenest röpülne a mesék világába, és mégis mind ez való volt.

Mély csönd uralkodott mindenütt.

Szélesen terült el a puszta, s drága szőnyeghez volt hasonló: az avarfű ép virágzásban volt: a cypruszöld baroka fenyő és a friss tölgy hajtások, bokrétaként tünt ek föl az avar között, oly kinálkozó volt itt leheveredni, csak az a sok mérges vipera ne lett volna. Sokat beszéltek ezekről és a farkasokról, melyek egykor itt tanyáztak, miért is e kört „farkas tanyának“ (Ulvborg-Herred) nevezték el. Az öreg ember, ki az ökröket hajtotta, atyja idejéből mesélt, hogy néha a lovaknak mily kemény küzdelmet kellett folytatni a most kiirtott állatokkal, s hogy midőn ő egy reggel ide kijött, látta a mint egy ló állott a farkason, melyet már agyon rugott: azonban a ló lábaiból is egész hus darabok voltak kiszakitva.

Felette gyorsan ment az utazás a göröngyös pusztán s a mély homokban. Meg érkeztek a halottas házhoz, hol már nagyon sok vendég volt, kivül belül: kocsi-kocsi mellett állott, a sovány legelőn tovak és ökrök legeltek: nagy homokhalmok, mint otthon az északi tenger partján. emelkedtek a major mögött, s -messzire és szélesen elnyultak. Miként jutottak ide, három mértföldnyire befelé, s ép oly nagyok magasak, mint a tengerpartiak. A szél hozta és emelte azokat; ezeknek is megvolt történetük.

Zsolozsmákat énekeltek, néhány öreg ember sirt is; másként minden vidám és elégültnek tünt fel Jürgen előtt. Volt itt bőven étel és ital; a legkövérebb angolnák, s ezekre egy pohárka pálinkát kellett inni; „az eltemeti az angolnát“ mint a hogy az angolnász mondta; s természetesen itt e szavakat tett követte.

Jürgen majd kün, majd benn volt. A harmadik napon már oly otthonosan találta itt magát, mint a halász kunyhóban a fövény halmok között, hol eddigi éveit töltö.

Itt a pusztán természetesen más volt a nyár pompája, mindenütt virágok nyiltak, a rét telve volt kék bogyók és áfonyával; melyek oly nagyok, oly édesek voltak.

Itt, amott egy-egy óriási halom feküdt, a csöndes légben füst oszlopok emelkedtek: pusztai égés, mondták, mely utóbbi oly gyönyörüen világitott késő este.

Eljött végre a negyedik nap is, melyen a halotti tornak vége volt — haza kellett menniök a földhalmok közül a parti halmok közé

„A mienkek mégis az igaziak“ mondá az atya „ezek itt nem oly hatalmasak.“

Aztán arról beszéltek, hogy miként kerültek ezek a halmok ide; s mindez oly könnyen felfogható volt: a parton egy hullát találtak; a parasztok eltemették. Ekkor nagy homok fuvás keletkezett, s a tenger kitört. Egy környékbeli bölcs ember azt tanácsolta, hogy nyissák fel a sirt és nézzék meg, ha nem szopogatja a hüvelyk ujját az eltemetett: mert akkor sellő, s a tenger a sirt feltöri, hogy őt elvigye. Felnyitották hát a sirt, a halott ott feküdt még s csakugyan hüvelyk ujja a szájában volt. Hirtelen talpára helyezték, elébe fogtak két ökröt s oly gyorsan, mintha bögölyök üznék, nyargalták vele keresztül a pusztán és mocsárokon a tenger felé. Ekkor aztán megszünt a homokfuvás, de a halmok megmaradtak, s állanak ma is.

Ezeket hallotta Jürgen s megtartotta emlékében a legboldogabb napjaiból gyermekségének: a halotti tor napjaiból.

Mily pompás volt, kissé ki jönni a világba, uj vidéket, uj embereket látni: s még tovább akart menni! Nem volt még tizennégy éves, midőn egy hajóval kiment a nagy világba meg tudni, mit nyujt a világ; meg ösmert rosz időt, tengerhullámlást, rosz indulatokkal telt és kemény szivü embereket; hajós inas lett. Itt rosz éjszakái voltak, sok verés és ökölcsapást kapott. Volt valami, igen nemes spanyol vérében, mi ilyenkor forrni kezdett, ugy hogy haragos szavak jöttek ajkaira, de még is legokosabb volt azokat elnyelni. Ez az érzés hasonló volt az angolna érzéséhez, melyet akkor érez, mi dőn bőrét lenyuzzák, összevagdalják és a serpenyőbe teszik.

„Ujra visszatérek,“ mondá egy hang belsejében. Meglátta a spanyol partot, szülei hazáját, magát a várost is, hol azok jó létben és boldogságban éltek! de ő mit sem tudott hazájáról s rokonairól, s rokonai még kevesebbet ő róla.

A szegény hajós inasnak még csak nem is volt megengedve, hogy partra szálljon; de az utolsó napon mielőtt a hajó még távozott, mégis a száraz földre jutott. Bevásárlásokat kellett tenni; s azokat neki a hajóra vinni.

Itt állt Jürgen szegényes ruhában: s ez olyan volt, mintha mocsárban mosták volna ki, s kéményben száritották meg. Ő a partilakos csak most látott először nagy várost. Mily magasak voltak itt a házak és mily keskenyek az utczák, melyen az emberek hemzsegtek. Egyik ide, másik odat sietett; falusiak és városiak, papok és kalonák idesoda tódultak; a szamarak és összvérek csengetyüi össze-vissza kalimpáltak, az emberek orditottak, énekeltek, csengettek, kalapáltak, kopogtak, mert minden kinek műhely volt torináczain vagy az uton, s a nap oly hevesen sütött, a levegő oly nyomasztó volt, mintha az ember sütő kemenczében járna, mely telve van szarvas és cserebogárral, méhhel és légygyel; mert ugy zümmögött, forrongott minden. Jurgen nem tudta hová megy és hol áll meg. Epen maga előtt látta a székesegyház hatalmas kupoláját, a félig sötét boltivek közül, csillárok fénye sugárzott és a tömjén illata ömlött ki. Még a legszegényebb koldus is, a maga ringy-rongyában bemerészelt a lépcsőn a templomba lépni. A matróz, kit Jurgen kisért, utját a templomba vette, s Jurgen a szentélyben állt meg. Tarka képek sugárzottak az aranyozott falakon; az isten anyja a gyermek Jézussal az oltár fölött állt, gyertyákkal s virágokkal környezve. Diszea ruhába öltözött papok énekeltek és szépen öltözött ministránsok ezüst füstölőket himbáltak.

(Folytatása következik.)

KOZGAZDASAG.

— **A gazdasági állapot** A földmivelés, ipar-és kereskedelemügyi miniszterium hnz márczius hó 6 tól 19 ig bezárólag bó érkezett hivatalos jelentésekből a vetések állásáro! a következőket kő zölhetjük. Oszivetések. A Duna balpartján a hó többnyire elolvadt; a vetéseken csaknem mindenütt látható cse kélymérvü fagykár. A Duna jobbpartján a koraiak eléggé jól teleltek, ellenben a későiek több helyt szenvedtek, gyengék; a repcze Somogy-vármegye kivételével — hol itt-ott megritkult — átlag szépen áll. A Duna-Tisza közén a hó csekély kivétellel elolvadt; a későbben vetett buza és rozs nagyobbára gyenge; a repcze itt-ott jó, de általában véve gyenge, oka ennek, hogy ősz idején hernynk és egerek sok kárt okoztak benne és a téli száraz fagyot is nagyon megsinylette. A Tisza jobbpartján a vetések eléggé kielégitők; a hó gyorsan elolvadt s ennek következtében a patakokban s folyókban a viz elég gyorsan le nem vonulhatván, helyenkint kiöntött és igy több helyen a vetéseket elboritotta, A Tisza balpartján még Biharban hó fedi a vetéseket. A hó alól kikerült növényzetben — eddigelé semmi nagyobb kár zem észlelhető a repcze kivételével, melyben a fagyok itt-ott sok kárt tettek. Szatmármegyében, a lapályban fekvő vetéseket a hó egészen elboritotta; a viz a repczére lesz legártalmasabb. A Tisza-Marosszögén Arad- és Krassó-Szörényvármegye egyes részeiben a vetéseket ismét hó fedi. A korrábbiak átalában véve jól fejlődtek és daczára a szélvihar okozta károknak meglehetősen állanak, későbbiek kikeltek ugyan, de növésükben elmaradtak. Az erdélyi vármegyékben az utóbbi napokban az idő ismét hidegebbre fordult, havazott s különösen Csik-, Kolozs-, Hunyad-, Maros-Torda-, Torda-Aranyos- és Nagy Küküllő vármegyékben. A beállott hóolvadáskor láthatóvá lett vetések eléggé üdéknek néztek ki, néhol azonban az egerek által okozta kár nagyon is szembetünő. Gazdasági munkálatok ismét szünetelnek; helyenkint már, főleg az ország déli részén a szántást, sőt a vetést is megkezdték, de az ismét beállott hidegebb, szeles, havas időjárás beszüntetett mindenféle munkálatokat. Takarmányhiányról az országban mind jobban panaszkodnak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Sertéskereskedelmi csarnok

— Budapest-Kőbánya. —

Kőbánya, febr. 21. Az üzlet szilárd. Magyarországi öreg, nehéz 51—52.— forint, fiatal nehéz 53.50—54 forint, fiatal közép 52.—53— forint, fiatal könnyü 51.—52.— forint, közönséges (szedett) nehéz 51.—52.— forint, közép 50—51 forint, könnyü 49—50 forint. Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz —.——.— forint, közép —.——.— forint könnyük —.—— — forint, eredeti (Stachel) nehéz —.——.— forint közép —.——.— forint. — Szerbiai nehéz 49.—50—.— frt, közép 48.——49.— frt, könnyü —.— —.— frt. Hizó egy éves —.— —.— frt, hizó két éves makkos —.— —.— forint hizó öreg —.——.— forint. — Sertéslétszám febr. 19-én volt készlet 107 114 darab, febr. 20 án felhajtatott 2254 drb, febr. 13. és 31-én elszáltatott 2171 drb, febr 20-án mardt készletben 107,197 darab sertés.

— **Szesz-üzlet.** —

(Márczius 21.)

(B.) Szesz. Készáru nagyban 50.75—51 kicsinyben 51,50—, hordó nélkül pr. 100 L % 35 frt fogyasztási adóval.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Márczius 21.)

Elegendő kinálat, malmók tartózkodók. Forgalom 15000 mm. Oszi buza 7.35—36. Tavaszi buza 7.064—08. Tavaszi tengeri 4,79—80. Tavaszi zab 5.27—28.

Hivatalos árfolyam

a budapesi áru- és érték tőzsdén 1889. évi márczius hó 21-én

Magyar aranyjáradék 4. sz.	101.75
magyar papirjáradék 5,	95.30
magyar vasuti kölcsön	146.—
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	99.50
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	120.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	114 50
magyar földtehermentési kötvény	104.75
magyar földtehermentesités kötv. záradék	104.75
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	104.75
Temes-bánáti földtehermentési kötv. zár.	104.77
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	104.75
Horvát-szlavon földtehermetési ntesiköt v.	104.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	143.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	130.—
Osztrák járadék papirban	88 40
Osztrák járadék ezüstben	88.85
Osztrák járadék aranyban	111.40
1860-iki osztrák államsorsjegy	143.50
Osztrák-magyar bankrészvény	894.—
Magyar hitelbankrészvény	310.50
Osztrák hitelintézet itrészvény	304.20
Cs. és ki. arany	5.65
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.60
Német birodalmi márka	59.40
London	121.70
20 márkásarany	11.88

Aradvárosi szinház.

Folyó szám 170. 6. kisbérlet 20. sz.

Ma, péteken márczius 22-én adatik:

GYERMEK.

Vigjáték 1 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Özv. Cserhátiné földbirtokosné — Bácsné
Kálmán fia — — — — — — Szendrey
Margit Cserhátiné fogadott leánya Havas Aranka
Hámori Dani — — — — — Szép Aladár

SZIKRA.

Vigjáték 1 felv.

Személyek:

Gerand Paul, vitéz a francia hadseregben — — — — Mészáros
Renát Leonie fiatal özvegy — Medgyasszai E.
Antoniette, Leonie fogadott leánya — — — — — — Havas Aranka

PAJKOS DIÁKOK.

Operette 1 felvonásban.

Személyek.

Gayer Jeremiás — — — — Fenyéri M.
Bran) — — — — — Kertész Mariska
Linke) diákok — — — Pajor Emilia
Gerhard) — — — — — Kulinyiné
Antal, mesterlegény — — — Németh J.
Lizi polgárleány — — — Kövessiné
Fleck, csizmatisztitó — — — Kövessi

Kezdete 7-kor, vége 10 orakor.

Holnap márczius 23-án

Tharassovits Margit jutalmul adatik

ORPHEUS AZ ALVILÁGBAN.

Operette 4 felvonásban.

Közlekedés.

	A vonat ind. Aradról		érk. Aradra	
Csabai vegyesvonat	regg.	6.26	este	7.—
Budapesti személyvonat	d. u.	12.31	regg.	5.4
„ „	este	9.17	d. u.	4.1
Erdélyi vegyesvonat	d. u.	4.30	d. e.	82
Temesvári vegyesvonat	regg.	6.05	d. e.	9.4
„ „	d. u.	5.48	este	8.1
Borossebesi vonat	regg.	6.30	regg.	8.3
„ „	d. u.	4.40	este	6 0
Szegedeigyorsvonat	regg.	7.—	regg.	7.0
„ személyvonat	regg.	4.40	este	8.0
„ „	d. u.	3.17	d. u.	8.0
„ vegyesvonat Radna-Lippáig	d. u.	2.17	d. e.	7.3
„ személyvonat	regg.	6.—	d. e.	11.8

Felelős szerkesztő:

HINDY ARPAD

BUDAPESTI TÓZSDE.

Márczius 21-én.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4%	101 60	101 90
„ „ papirjáradék adóment. 5%	94 25	94 55
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fe.) 5%	145 25	146 —
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	145 25	146 —
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	99 50	100 —
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	119 —	120 —
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	115 —	115 50
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	138 50	139 50
„ „ „ 50 frt drbja	138 50	139 50
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	126 50	127 50
M. k. földtm. kötvények 5%	104 75	105 25
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 75	105 —
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104 75	105 —
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	104 50	105 50
M. k. földtm, kötvények horváthorsz. 5%	104 —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 50	105 —
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98 50	99 50
Szöllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	99 —	100 50
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	159 75	107 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 —	109 —
Budapest főv. 1880. kölcsöne 6%	100 —	100 25
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy. ált. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy. lesz. s pénzváltóbank	99 25	99 50

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	311 —	311 20
Osztr.-magyar bank	880 —	885 —
I. magyar iparbank	153 —	155 60
Pesti magy. keresk. bank	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat	168 —	17 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	215 —	— —
Első magy. általános bizt társ.	3140 —	3150 —
Foncière pesti bizt. társ.	66 50	67 —
Magyar-francia bizt. társ.	— —	160 —
Pannonia visszb. társ.	945 —	955 —
Concordia malom	528 —	531 —
Első budapesti malom	1045 —	1050 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	595 —	600 —
Lujza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők mal.	353 —	35u —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktoria malom	130 —	132 —
„Adria“ m. tengeri hajó	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 50	176 50
Báttaszék domb.-zákány	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Eszakkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	194 50	195 50
Győr-sopron-ebenfurti v.	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut	142 —	143 —
Magyar galiczlai vasut	160 50	161 60
M, ny. v. (sz.-győr-grác i v.)	157 60	158 —
Osztrák államvasut 5%	232 50	233 —
Pécs-l arcsi vasut 5%	188 —	189 —
Tisza vidéki vasut 5%	246 —	248 —
Osztr. dunagőzhajózási tár.	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti közuti vaspálya	403 —	405 —
Pesti közuti vasp. élvezet-jegyek	110 —	215 —
Budapesti III. ker, takarekp,	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7525 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény	88 —	89 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	72 —
„Franklin“-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyár	330 —	332 —
Gyapjum, és biz, I. magyar	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda „Athaeneum“	444 —	448 —
„ Pesti	1070 —	1100 —
Köszénb. és téglagy, (Drasche)	221 —	222 —
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59 —	224 — 60 —
Pesti épitő-társaság	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100 —	101 —
Salgótarjáni köszénb,	171 —	172 —
Schlick-féle vasö. és gépgyár	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serfőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sós nti kőbánya	— —	— —
Spodium- és csontlisztgyár	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársasag	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki	149 —	150 —
Törk dohányrészvény	— —	— —
Gőz téglagyár kőbányai	25 —	255 —
M. jelz.-bank ny.kölcsönkötv. 4. sz	20 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	102 —	102 50
„ „ „ 4%	100 —	101 50
„ „ „ 4%	96 75	97 25
„ „ arany v. ezüst 5%	125 —	127 —
„ jelzálogbank 5%	103 —	— —
„ „ 5%	101 50	102 —
Kisbirt. orsz. földh.-int 5%	102 —	102 50
Osztr.-magyar bank o. é. 5%	101 90	102 50
„ „ „ „ „ 4%	99 60	100 —
„ „ „ „ „ 4%	99 60	100 —
Pesti keresk. bank 6%	103 —	103 —
„ „ „ 5%	101 —	101 —
„ „ „ 5%	101 25	101 75
Albina tak. és hitelint. 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti lánczhid 5%	104 —	105 50
Loyd- és tőzsde-épület 6%	99 50	— —
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	— —	— —
Osztrák vörös-kereszt-egylet	17 50	13 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 63	5 69
Cs.-kir. arany (kör)	5 56	5 —
Osztrák magyar 8 frtos arany	9 52	9 50
20 frankos arany	9 52	9 56
Osztrák és magyar ezüst	— —	— —
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	59 10	59 25
Ném.bankp.100 ném. bir. márkáért	59 15	59 54
Amszterdam 100 hollandi frt	100 —	102 20
Páris 100 frankért	47 70	50 50
Svájczi pénzpiacznk 100 frankért	47 60	50 20
London 10 font sterlingért	120 80	125 10

Aradmegyei takarékpénztár. Zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

F. évi április 8-án d. e. 8 órakor, a fennebbi helyiségben a következő számu **lejárt arany- és ezüst-zálogtárgyak** fognak „az alapszabályok 36-ik §-a értelmében“ a legtöbbet igérőnek azonnali készpénz fizetése mellett elárvereltetni, u.m.: 4844, 5276, 5281, 5892, 5911, 6015, 6120, 6460, 6473, 6508, 6566, 6639, 6681, 6745, 6794, 6844, 6864, 6963, 7078, 7092, 7263, 7303, 7547, 7557, 7688, 7724, 7834, 7854, 7938, 8041, 8062, 8074, 8136, 8179, 8185, 8217, 8242, 8299, 8303, 8323, 8397, 8492, 8588, 8590, 8619, 8653, 8833, 8847, 8890, 8894, 8911, 9082, 9166, 9266, 9349, 9369, 9433, 9444, 9456, 9515, 9589, 9614, 9635, 9656, 9705, 9719, 9753, 9755, 9762, 9773, 9781, 9801, 9867, 9907, 9929, 9955, 10148, 10209, 10254 10284, 10289, 10311, 10323, 10324, 10327, 10350, 10359, 10366, 10379, 10388, 10437, 10452, 10475, 10497, 10503. 10517, 10526, 10527, 10536, 10537, 10538, 10540, 10592, 10601, 10621, 10683, 10698, 10729, 10730, 10753, 10765, 10795, 10802 és 10820. szám; mely árveréshez a venni szándékozók ezennel tisztelettel meghivatnak.

Arad, 1889. márczius 21.

127—1.3 **Az igazgatóság.**

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 3237|131. 1881. sz. a. kelt és a nagym. magy. k. Belügyminiszterium 54184|1881. sz. a. kelt intézményével jóváhagyott szabályrendelet alapján a ház, kert, szőllő, földbirtokosok és bérlők felhivatnak, hogy udvarukban, kertjükben, szőllőjükben és tanya földjeiken található gyümölcs és diszfákról, bokrok és cserjékről a hernyófészkeket és pete gyürüket **f. évi márczius 25-ig** leszedessék és azokat tüzveszélyre alkalmat nem szolgáltató helyen elégettessék, tavasz és nyár folyama alatt mutatkozó hernyókat és hernyó hálókat mutatkozásukkor azonnal leszedessék és elégettessék.

Minden tulajdonos és bérlő felhivatik, hogy a mennyiben szomszédja a fennebbi kötelezettségeleget nem tenne, azt a kapitányi hivatalnál bejelentse.

A hivatkozott szabályrendelet 4. §-a értelmében a rendes hernyózást mulasztó tulajdonosok vagy bérlők a mellett, hogy az általuk elmulasztott munkálat az ő költségükre hivatalból fog elrendeltetni 25 frt erejéig s a bejelentést mulasztó szomszédok pedig 10 frt erejéig fognak az elkövetett kihágások büntettetni.

A kártékony rovarokat pusztitó éneklő madarak kimélése különösen ajánltatik a lakósság figyelmébe.

Arad, 1889. márczius 1.

Urbányi,
főkapitány.

A tavaszi idényre

rendkivül dusgazdag választéku különleges

rukaszöveteink,

battistok és krettonok

már megérkeztek, raktárunk nemkülönben első rendü **vászon és chiffon** gyárosok gyártmányaikkal van felszerelve, melyre a n. é. közönség és tisztelt vevőink becses figyelmét felhivni bátrak vagyunk.

Ezeken kivül egyes ruhákat, valamint teljes ara-kelengyék páratlan előnyös kiállitását eszközöljük.

Kiváló tisztelettel
Rosenblüh H. és Társa.

Minták kivánatra bérmentve küldetnek.

M. kir. államvasutak. 97121|D.II.

Pályázati hirdetmény.

A m. k. államvasutak alulirett igazgatósága nyilvános pályázatot hirdet

15 drb. fékes fedett marhaszállitó kocsi,

75 drb. fék nélküli kovácsolt vas kerekekkel biró fedett marhaszállitó kocsi, és

10 drb. kézi és Westinghouse fékkel, gőzfütési és gázvilágitási berendezéssel ellátott közép folyosós III. oszt. személykocsi szállitására.

Az ajánlattételre és a fentrészletezett járművek szállitására érvényes feltételek, valamint a járművek vázlatrajzai az 1889. évi **márczius hó 20-tól** fogva az ajánlati tárgyalás napjáig naponta déli 12—2 óra közt az igazgatóság gépészeti szakosztályának D.II-u ügyosztályánál [Andrássy-ut 75. III. emelet] megtekinthetők s ezen segédadatok a meddig a készlet tart 5 frt 50 krért az ajánlatot tenni szándékozóknak át is engedtetnek.

Az ajánlatok, melyek tetszés szerint vagy az összes fentrészletezett járművekre, vagy csak azok egyes nemeire vonatkozhatnak, bepecsételve és 50 kr. magyar belyeggel, valamint „Ajánlat 97191|88 szmhoz“ feliratal ellátva legkésőbben az 1889. évi **április hó 15-én** déli 12 óráig D.II. gépészeti szakosztályunk irodájaban [Andrássy ut 75. III emelet] lesznek benyujtandók.

Az ajánlathoz oly értelmü nyilatkozat csatolandó, hogy az ajánlattevő a szállitanbó járművek szerkesztéséről, minőségéről és előállitási módjáról, valamint a szállitási feltételekről teljes tudomást szerzett, azokat feltétlenül kötelezőknek fogadja s azon esetben, ha a járművek szállitása ő reá ruháztatnék, kötelezi magát azokat pontosan a rajzok és feltételek szerint elkészíteni. A járművek vám és bérmentesen a m. kir. államvasutak Budapest—józsefvárosi állomásra szállitandók és az árak ennek tekintetbe vételevel lesznek az ajánlatban kiteendők.

A fentrészletezet járművek leszállitásának végháridejeül az azok szállitására vonatkozó szerződésnek a közmunka és közlekedésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága által történt jóváhagyása napjától számitandó 4 (négy) hónap határoztatik meg, s a szállitó köteles leend ezen szállitási határidőnek meg nem tartása esetén minden egyes nap és minden egyes kocsi után 5 frtnyi birságot fizetni.

A m. k. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azon jogot, hogy tekintet nélkül a felajánlott árakra a járművek szállitását akárkire és akármily számban bizhassa, vagy hogy a szállitás átadásáról egészen el is tekintsen.

Bánatpénz fejében az ajánlott járművek értékének 5 százaléka készpénzben vagy pedig állami letétekre alkalmas értékpapirokban teendő le, melyek értéke a napi árfolyam 90 százalékával azon esetben azonban, ha ezen árfolyam a névértéknél magasabb volna, csakis ezen utóbbinak 90 százalékával vétetik számitásba.

A bánatpénz ajánlati tárgyalás feutkitott határideje előtti nap déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál Budapesten (Andrássy-ut 75 földszint) teendő le.

Az előirt feltételektől eltérő ajánlatok, valamint olyanok, melyek a kitüzött határidőre be nem érkeztek, vagy távirati uton tétettek, végre olyanok, melyek után az előirt bánatpénz le nem tétetett figyelembe nem vehetők.

Végül megjegyeztetik, hogy a szállitott járművekért befizetésre kerülő összegek után 1 tized százaléka szaz egy pro mille a m. k. államvasutak nyugdijra nem jogositott alkalmazottainak segélyalapja javára adományképen le fog vonatni.

Budapest, 1889. márczius 14.

Az igazgatóság.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára
és **müvegytani laboratoriuma**

Aradon, Szabadságtér.

Szivesen ajánlkozik minden **bárhol és bárki által hirdetett** gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbizható hatásu szereket:

Chinin-czukor és Chinin csokoládé, gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadijjal koszoruztak. Mind az öt világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, dr Háger javitott receptje szerint, legmegbizhatóbb szer hideglelés ellen felnöttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian Biztos hatásu és ártalmatlan szerekből összeállitott hajfestőszer. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppjei. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr.

A Rozsnyay-féle **Serail-arczkenőcs.** Az arczon mutatkozó szeplők, pattanások és májfoltok elüzésére a legalkalmasabb szer, mely bőr szépitő hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valódi tokaji bor. Kitünő minőségüek, dr. Szabó Gyula világhirü pinczéjéből. Ára 1 üveg nek 3 és 4 frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centl. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2‰ Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2‰ Chinin- és vasoxydtartalommal. Egy 30 centlit. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5‰ tartalommal. Egy 20 contiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengáli tüzek. Füst és szag nélkül, vörös, fehér és sárga szinben Egy kl. 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat perczig égő, 1 drb 60 kr. 12 perczig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 perczig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag ¼ literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama. A megfagyott kezet vagy lábat 3—4 nap alatt biztosan meggyógyitja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle meghülésből eredt rheumás és csuzos fájdalmak ellen igen hires és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora, mely mindenféle köhögést biztosan gyógyit. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta utján is elküldetnek.

Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgálatra megbizások elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesittetnek.

Gazdák

figyelmébe ajánltatik az

Egeresi trágyagipsz

$99\frac{4}{10}$% gips tartalommal.

Bérmentve hazánkban lévő vasuti állomásnkra szallitva 100 métermázsa ára 105—140 frt közt változik. Bővebb felvilágositással szolgál az

Egeresi gipszgyár közp. irodája:
BUDAPEST,
VII. kerület, Kerepesi-ut 34. szám.